

εἰς τὴν σκιάν μεγάλου χόρτου. Ἐξκπλώνονται γυμνοὶ ἐπὶ τῆς γυμνῆς γῆς, μὴν ἔχοντες ἄλλο σημεῖον κατοικίας παρὰ τὸ πῦρ τὸ ὁποῖον ἀνάπτουσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐντὸς τοῦ δάσους ἵνα ἐψῆσωσι τὸ γαρδόν, τὸ χόρτον δηλαδή ἐκεῖνο δι' οὗ ἐτράφη ὁ Κίγκ, ὁ σύντροφος τοῦ Βούρκ, καὶ τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται ὡς προσφάγιον τρώγοντες τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, ἣν ἀποκτώσιν ἕνεκα ναυαγίου, καθ' ὃ δύνανται νὰ παλαίσωσι πεντακόσιοι ἐνκντίον ἑνὸς μόνου ὄντος.

^{Ἔκταται τὸ τέλος.}

N.

Βίος ἑνὸς φιλοπατρίδος.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΣΕΤΤΕΜΒΡΙΝΗΣ

Ἡ Ἰταλία ἀπώλεσε πρό τινας ἐν τῶν διασημοτέρων τέκνων τῆς, τὸν Λουδοβικὸν Σεττεμβρίνην, φημισθέντα διὰ τὰ πονήματά του, τιμηθέντα διὰ τὴν πολιτείαν του καὶ περίπυστον γενόμενον διὰ τὰ παθήματά του ἠρνήθη νὰ δεχθῆ χαρτοφυλάκιον καὶ ὀκτῶ ἔτη τοῦ βίου του διήγαγεν εἰς τὰ κότεργα. Ἔως οὖν, κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, δημοσιευθῶσι τὰ Ἀπομνημονεύματά του, ἐσυνάξαμεν πᾶν ὅ,τι εἶτε ἡμεῖς αὐτοὶ ἐνθυμούμεθα περὶ αὐτοῦ, εἶτε παρ' ἄλλων ἐγράφη. Πλὴν δὲ τῶν ἐντύπων ἐνετύχουμεν καὶ χειρογράφοις σημειώσεσιν, ἃς ὀφείλομεν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἀξιωματικῷ τοῦ Ἰταλικοῦ ναυτικοῦ.

Ἐγεννήθη ὁ Σεττεμβρίνης ἐν Νεαπόλει τῇ 17 Ἀπριλίου 1813. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ διηύθυνε τὰ τῆς ὁδοποιίας, εἶχε διακριθῆ ὡς δικηγόρος καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων εἶχε καταδιωχθῆ. Ὁ μικρὸς ἐκεῖνος πατριώτης εἶχεν ἀγωνισθῆ ἐπὶ τῆς γεφύρας τῆς Μαγδαληνῆς καὶ εἶχε καθειρχθῆ παρὰ τοῦ ὄχλου τοῦ λεηλατοῦντος τότε τὴν πόλιν καὶ σφάζοντος τὸν κόσμον ἵνα προσφέρῃ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸν θρόνον. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτο πολὺ νέος διὰ τὸ ἰκρίωμα τὸν ἐξάπέσειλανεῖς τὸ κότεργον. Τοιοῦτον παράδειγμα ἐκληροδότησεν ὁ γέρον Σεττεμβρίνης εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Λουδοβικου, οὐδὲν δὲ ἄλλο ἐκληροδότησεν εἰς αὐτὸν, διότι ζήσας ὡς ἐνάρετος καὶ τίμιος ἄνθρωπος ἀπέθανε πτωχός.

Ἐμεινε λοιπὸν εἰς ἡλικίαν δεκαεπτὰ ἐτῶν ὀρφανός ὁ Λουδοβίκος καὶ ἔγεινε δικηγόρος ἄλλ' ἤδη ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ φιλολογία προσείλκων αὐτὸν πολὺ πλῆθος. Μετ' ἐπιτυχίαν λαμπρὰν ἐν τινι διαγνώσει, τὸ τῆς Νεαπόλεως Πανεπιστήμιον ἐνεπιστεύθη αὐτῷ τὴν ἔδραν τῆς ῥητορικῆς ἐν τῷ Λυκείῳ Καταντζάρου ἐν Καλαβρία. Τοῦτο ἐγένετο ἐν ἔτει 1835 κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνυμφεύθη, ἦτο δὲ τότε εἰκοσιδύο ἐτῶν.

Ἦτο τότε μέγας καὶ πολὺς ὁ Ματσίνης, πρὸς αὐτὸν ἠτένιζε πᾶσα ἡ ἰταλικὴ νεότης, δι' ὃ καὶ «νέα Ἰταλία» ὠνομάσθησαν οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Ματσίνη, ἡ φατρία, ὡς ἀπεκάλουν αὐτοὺς κατὰ

τοὺς χρόνους ἐκείνους. Ἦτο ἄρα γε ἀληθῶς φατρία ἢ μᾶλλον συνεταιρισμὸς καρδιῶν, ὄνειροπολουσῶν ἐλευθερίαν, ἀνεξαρτησίαν, ἐνότητα τῆς Ἰταλίας, χιμαίρας καὶ ἰνδάλματα, ὡς ἔλεγον οἱ τότε, ἅτινα ὅμως τόσον ταχέως ἔμελλον νὰ γείνωσι πράγματα; Παρατρέχομεν τώρα τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ λέγομεν μόνον ὅτι ἡ τῆς Νεαπόλεως ἀστυνομία ἐπίστευεν εἰς τὴν ὑπαρξίν φατρίας. Ὁ Σεττεμβρίνης εἶχε γράψῃ ἐν δρᾶμα πλῆρες ὑπαινιγμῶν καὶ ἀποσιωπήσεων, τὴν *Γυναῖκα τοῦ προγεγραμμένου*. Συνελήφθη, καθ' ἣν στιγμήν οἱ ὑποκριταὶ ἔμελλον ν' ἀρχίσωσι τὴν μελέτην τοῦ δράματος. Περιέμενε φήμεν δραματικοῦ συγγραφέως ὁ Σεττεμβρίνης, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τῆς Νεαπόλεως ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦ νὰ τὸν λαμπρύνῃ διὰ πραγματικότητων πολὺ λυπηροτέρων τῆς θεατρικῆς τραγωδίας. Ὁ φατριστὴς παρέστη ἐνώπιον τοῦ στρατοδικείου, ὅπερ ὅμως ἀνέστηλε προσκαίρως τὴν καταδίωξίν του δι' ἔλλειψιν ἀποδείξεων. Δὲν ἀπελύθη ὅμως. Ἡ ἐξουσία τὸν περιήγαγεν ἀπὸ εἰρκτῆς εἰς εἰρκτήν. Καθειρχθη ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὴν φοβεράν «εἰρκτὴν τοῦ Κροκοδείλου», ἐκεῖθεν δὲ μετηνέχθη εἰς τὸ Καστέλ Καπουάου, ἔνθα ἡ ἀστυνομία τοῦ διαβολοῦτου Καρρέτου ἐκράτει τοὺς ὑπόπτους. Ἀπελύθη τῷ 1842 καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ παραδίδῃ μαθήματα ἵνα ζῆ, καὶ τοῦτο δ' ἔτι ἠναγκαζέτο νὰ τὸ πράττῃ κρυφίως διότι τὰ βλέμματα πάντων ἦσαν ἐστραμμένα ἐπ' αὐτοῦ. Τὸν εἶχον καταστήσει περιφνημον τὰ βάσανα καὶ ὡς ἀπόμαχον προσεκύνουν οἱ πάντες τὸν νεανίαν Ὁ πολὺς ἰταλὸς γραμματικὸς Βασίλειος Πουόττης, ἐν τῇ σχολῇ τοῦ ὁποίου συνῶμινε τότε ἡ λογία νεότης ἐν γλώσσει καθαρουσύσει καὶ ὀρθῇ, ἠγάπα τὸν Σεττεμβρίνην πατρικῶς ἅμα καὶ εὐσεβάστως. Ἀλλὰ δὲν ἤρκει εἰς τὸν νεαρὸν πατριώτην, τὸν κατατρίψαντα ἤδη τσοσῦτα ἔτη ἐν τῇ εἰρκτῇ, ἡ γραμματικὴ καὶ φιλολογικὴ ἀντιπολίτευσίς τοῦ Πουόττη. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ὄνειροπόλει ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον ἦπιος καὶ μειλίχιος ἐκεῖνος χαρακτὴρ ὑπέκρυπτε τρομερὰ πάθη. Ἦλθεν ἡμέρα, καθ' ἣν τὸ ἐπὶ πολὺ κατασταλὲν πάθος διεργάγη αἴφνης καὶ ἔγραψε δριμύτατον πολιτικὸν φυλλάδιον, ὅπερ ἔθηκε πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο εἶναι ἡ περιβόητος *Διαμαρτύρησις τοῦ λαοῦ τῶν δύο Σικελιῶν*. «Ἐκεῖ, κατὰ πρώτην φοράν, λέγει ὁ κ. δὲ Σάνκτις, ἀνεσφάνη πάλιν τὸ νευρώδες ἐκείνο ὕφος, οὕτινος εἶχε χαθῆ ἡ παράδοσις... ἡ ἠχηρὰ ἐκείνη φωνή, ἣτις ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ὄχι φωνὴ ἀνθρώπου, ἀλλὰ φωνὴ λαοῦ. Ἐκεῖ, ὁ καταδικὸς τοῦ Καστέλ Νουόβο ἐνεκαυτηρίασε μὲ πεπυρακτωμένον σίδηρον ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἐχθροῦ τρεῖς λέξεις, συνοψίζούσας ὀλόκληρον τόμον ἱστορίας τὸν ἱερέα, τὸν χωροφύλακα καὶ τὸν ὠτακουσθίν.»

Ἡ διαμαρτύρησις αὕτη, τυπωθεῖσα καὶ μετ' ἀπιστεύτου τόλμης διαδοθεῖσα εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων, ἐπλήρωσε πατριωτῶν τὰς φυλακὰς τῆς χώρας. Ὁ Σεπτεμβρίνης τότε ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐκτεθειμένος, ἐπεβίβάσθη λάθρα ἐπὶ ἀγγλικῷ πλοίου καὶ ἐπλευσεν εἰς Μάλταν. Μετ' ὀλίγους μῆνας, τῷ 1848, ὁ βασιλεὺς Φερδινάνδος ὁ Β', ὑποχωρῶν κατὰ τὸ φαινόμενον εἰς τὸ ρεῦμα τῆς κοινῆς γνώμης, ἔδωκε Σύνταγμα, ὑπεσχέθη ἐλευθερίας, πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἐφάνη ἐν λόγῳ ὡς τις πρόδρομος τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ. Ὅθεν ὁ Σεπτεμβρίνης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Νεάπολιν, μεταβάς καὶ αὐτὸς ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τότε, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας εἰς τὴν ἐξουσίαν. Ἐγένετο βουλευτὴς καὶ ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Μετὰ τὸ πραξικόπημα τῆς 15 Μαΐου, παρητήθη καὶ ἔσχε τὴν ἀπρονοήσιαν τοῦ νὰ μείνῃ ἐν Νεαπόλει νέους διατρέχων κινδύνους. Τῷ ὄντι συνελήφθη τῷ 1849, κατηγορούμενος ὅτι εἶνε ἀρχηγὸς ἄλλης πάλιν φατρίας, τῆς «Ἰταλικῆς Ἐνότητος», ἥτις ὅμως οὐδόλως ἐτάραττε τὴν Κυβέρνησιν, διότι ἡ ἐθνικὴ ἰδέα εἶχε καὶ τότε, ὡς πάντοτε, ἐπαρκῶς καταβληθῆ διὰ τῆς ξένης ἐπεμβάσεως ἢ Αὐστρία ἐν Νοβάρα, ἢ Γαλλία ἐν Ρώμῃ ὑπηρετοῦν τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως, ὁ δὲ Πάππας, ὁ πρὶς στιγμὴν δεῖξας αἰσθήματα φιλελεύθερα, εὐλόγῃ τότε τὴν κατοχὴν τῆς Ρώμης καὶ τὴν μάχην τῆς Νοβάρας. Ὁ Φερδινάνδος ὁ Β', ἂν καὶ ἰσχυρὸς, προδύμηκε νὰ γείνη Τιβέριος μᾶλλον παρ' Αὔγουστος. Ὁ Κάρλος Ποέριος καὶ ἄλλοι τεσσαράκοντα κατεδικάσθησαν εἰς εἰρκτὴν, ὁ Σεπτεμβρίνης, ὁ Ἀγρέστης καὶ ὁ Φαουτσιτάνος εἰς θάνατον.

Ἐχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν συγκινητικὴν ἐπιστολὴν γραφείσαν παρὰ τοῦ πατριώτου πρὸς τὴν γυναῖκά του μετὰ τὴν φοβερὰν νύκτα, τὴν δεκαξέωρον νύκτα, καθ' ἣν περιέμενε τὴν καταδίκην του. Ἡ ἀνέκδοτος αὕτη ἐπιστολὴ ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ κ. δὲ Σάνκτις ἐν τῷ νεκρικῷ θαλάμῳ, πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Σεπτεμβρίνη, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἣν παραθέτομεν εὐθὺς ἐφεξῆς, χρονολογεῖται ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου 1854, ὅθεν συμπεραίνομεν ὅτι ὁ πολιτικὸς ἐγκληματίας δὲν ἐδικάσθη εἰμὴ μετὰ δύο ἔτων προφυλάκισιν.

«Θέλω, ἀγαπητὴ καὶ δυστυχῆς σύντροφος τοῦ βίου μου, θέλω νὰ σοὶ γράψω κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν ἀπὸ δεκαεξ' ἡδὴ ὡρῶν συσκέπτονται οἱ δικασταὶ περὶ τῆς τύχης μου.

» Ἄν καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δὲν θὰ δυνηθῶ πλέον νὰ σ' ἐπανιδῶ, οὔτε σέ, οὔτε τὰ σπλάγγνα μου, τὰ γαπητὰ μου τέκνα. Τώρα, ὅτε ἔχω τὴν ψυχὴν ἀτάραχον καὶ εἶμαι ἕτοιμος εἰς ὅ,τι δῆποτε, δύναμαι νὰ συνδιαλεχθῶ μίαν στιγμὴν μαζί σου. Γίγνα μου, εἶμαι ἥσυχος, παρσκευασμένος εἰς ὅ,τι καὶ ἂν τύχῃ, καὶ, ὅ-

περ πρὸ πάντων μὲ ἐκπλήττει, αἰσθάνομαι ὅτι ἔχω δυνάμεις νὰ καταστρίλω τὴν πάλλουσαν ταύτην καρδίαν, ἣ ὅποια μερικὰς στιγμὰς παρ' ὀλίγον διερρηγνύετο εἰς τὸ στήθός μου. Ἀλλοῖμονον ἂν ἦτο ἰσχυροτέρα μου ἡ καρδία!

» Ἄν καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δύναμαι νὰ σοὶ ὀρκισθῶ εἰς τὴν ἀγάπην μας καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων μας, ὅτι ὁ Λουδοβικὸς σου δὲν θὰ διαψέσῃ ἑαυτὸν κατὰ τὴν ἐσχάτην ὥραν. Ὅ' ἀποθάνω ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι τὸ μαρτύριόν μου θὰ ὠφελίσῃ τὴν πατρίδα μου, θ' ἀποθάνω ἥσυχος καὶ θαρραλέος ὡς μάρτυς, τὰ τελευταῖά μου λόγια θ' ἀπευθύνονται εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τὴν Γίγναν μου, εἰς τὸν Ῥαφαήλ μου, εἰς τὴν Ἰουλίαν μου. Δὲν θὰ ἦνε ἐντροπὴ οὔτε διὰ σέ, οὔτε διὰ τὰ τέκνα μας τὸ ὅτι θὰ ἔχω ἀποθάνει ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος ἢ τιμηθῆτε μίαν ἡμέραν διὰ τοῦτο. Θὰ σέ συντρίψῃ ἡ λύπη, τὸ ἠξεύρω ἄλλ' ἔσο κυρία τῆς καρδίας σου, Γίγνα μου· διατήρησον τὴν ζωὴν σου διὰ τὰ τέκνα μας, εἰς τὰ ὅποια θὰ εἶπῃς ὅτι ἡ ψυχὴ μου θὰ ἦνε πάντοτε μὲ τοὺς τρεῖς σας, ὅτι σας βλέπω ἀκόμη, ὅτι σας αἰσθάνομαι, ὅτι ἐξακολουθῶ νὰ σας ἀγαπῶ ὡς πάντοτε σας ἠγάπησα καὶ ὡς σας ἀγαπῶ τώρα κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τὴν φοβεράν!

» Ἀφίνω εἰς τὰ τέκνα μου τὸ παράδειγμα τοῦ βίου μου καὶ τὸ ἑνὸς μου, τὸ ὅποιον προσεπάθησα νὰ διατηρήσω μέχρι τοῦδε ἐντιμον καὶ ἀκηλίδωτον. Θὰ τοῖς εἶπῃς νὰ ἐνθυμῶνται πάντοτε τὰ λόγια, τὰ ὅποια εἶπον ἐπὶ τῆς ἑδρας τοῦ κατηγορουμένου, ὅτε ἀπελογούμην μόνος μου. Θὰ τοῖς εἶπῃς ὅτι εὐλογῶν καὶ κατασπαζόμενος αὐτὰ χιλιάκις, τρία παραγγέλματα τοῖς ἀφίνω νὰ πιστεύωσιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ τὸν ἀγαπῶσι, νὰ ἀγαπῶσι τὴν ἐργασίαν καὶ πρὸ πάντων τὴν πατρίδα. Πτωχὴ μου Γίγνα, αὐταὶ εἶνε αἱ χαρὰι, τὰς ὁποίας σοὶ ὑπεσχόμην κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἀγάπης μας, ὅτε νέοι καὶ οἱ δύο μας—σὺ ἦσο δεκαπέντε χρόνων, ἐξήλευον ἔλοι τὴν καλλονὴν σου, σπανία ἦτο ἡ ἀγνότης σου· ἐγὼ, εἰκοσαέτης, μὲ τὴν καρδίαν πλήρη ἀγάπης καὶ ἐλπίδων,—ὑπεσχόμεθα πρὸς ἀλλήλους ζωὴν ἀγάπης, ὅτε μὰς ἐφαίνετο γελοῖς καὶ λαμπρὸς ὁ κόσμος, ὅτε περιεφρονοῦμεν τὰς στερήσεις καὶ ἦτο ζωὴ μας ὁ ἔρωσ; Τί κακὸν λοιπὸν ἐπράξαμεν καὶ πάσχομεν τώρα τόσα καὶ τόσον ταχέως; Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶν παράπονον θὰ ἦτο βλασημία κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἤγαγεν ἡμᾶς εἰς ἀνοησίαν τῆς ἀρετῆς, ὑπὲρ ἧς ἀποθνήσκω. Ἄχ! Γίγνα, δὲν εἶνε παρὰ πόνος μόνον ἡ ἐπιστήμη καὶ πικρία ἡ ἀρετή. Καὶ ὅμως εἶνε ὡραῖοι οἱ πόνοι οὗτοι καὶ αἱ πικρία. Οἱ ἐχθροὶ μου δὲν νοοῦσι τὴν ὡραϊότητα καὶ τὴν ἀξίαν των, θὰ ἔτρεμον ἂν ἦσαν εἰς τὴν θέσιν μου· ἐγὼ εἶμαι ἥσυχος διότι πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν καὶ

εἰς τὴν ἀρετὴν. Δὲν τρέμω, ἄς τρέμη ὁ καταδικάζων με, διότι τοῦτο πράττων ὑβρίζει τὸν Θεόν.

» Ἀλλὰ θὰ καταδικασθῶ τάχα εἰς θάνατον; Πάν κακὸν τὸ περιμένω παρὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἡξέυρω ὅτι θέλει νὰ δώσῃ παράδειγμα ἡ Κυβέρνησις ὅτι εἶνε ἐγκλημα τὸ ὄνομά μου, ὅτι οἱ νῦν ἀποφασίζοντες περὶ τῆς τύχης μου σαλεύουσι μεταξὺ μυρίων ἰδεῶν καὶ μυρίων φθῶν. Ἡξέυρω ὅτι εἶμαι ἕτοιμος εἰς ὅ, τι δῆποτε.

» Ὅθι ταρῶ τάχα εἰς μίαν εἰρκτὴν καὶ θὰ καταδικασθῶ οὕτως εἰς μαρτύριον χειρότερον τοῦ θανάτου; Ὅθι ἤματι πάντοτε ὁ ἴδιος, καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἐμβλέπων εἰς τὴν ψυχὴν μου καλῶς γινώσκει ὅτι, ὅχι διὰ τῆς ἰδικῆς μου δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ δυνάμεως ἦν αὐτὸς μοὶ ἐξαποστέλλει, εἶμαι ἡσυχος. Τὸ βλέπεις, δὲν χύνω δάκρυα, εἶνε σταθερὰ καὶ τρέχει ἡ χεὶρ μου, δὲν πάλλει ἡ καρδιά μου. Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, δι' ὅ, τι κάμνεις δι' ἐμέ! Κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμήν, σὲ αἰσθάνομαι, σὲ ἀναγνωρίζω, σὲ λατρεύω καὶ σὲ εὐχαριστῶ. Θεέ μου, παρηγόρησον τὴν δυστυχῆ γυναῖκά μου καὶ δὸς εἰς αὐτὴν τὴν δύναμιν νὰ ὑποφέρῃ τὴν λύπην ταύτην! Θεέ μου, προστάτευσον τὸν υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα μου, δδήγησον αὐτοὺς εἰς τὰς τρίβους τῆς ἀρετῆς, ἔλκυσον αὐτοὺς πρὸς σέ δὲν ἔχουσι πλέον πατέρα, εἶνε παιδιὰ, ἀπότρεψον αὐτοὺς ἀπὸ πάσης κακίας ὀυδεμίαν περιμένουσιν ἀνθρωπίνην βοήθειαν, δέομαι ὑπὲρ αὐτῶν!

... Σῶσον τὴν πατρίδα, Θεέ μου. Φώτισον τοὺς κυβερνῶντας αὐτὴν, κάμε ὥστε ὁ θάνατός μου νὰ καταπαύσῃ τὰς ὀργὰς καὶ τὰ μίσση τῶν κομμμάτων ἔστω τὸ αἷμά μου τὸ τελευταῖον, ὅπερ χύνεται ἐπὶ τῆς τεθλιμμένης ταύτης γῆς!—Γίγνια μου, δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἐξακολουθήσω, φοβοῦμαι μὴ νικήσῃ ἡ καρδιά, δὲν ἡξέυρω ἂν δυνηθῶ νὰ σὲ ἐπανίδω. Χαῖρε, ἀγαπητὴ καὶ παμφιλτάτη, δὲν εὐοίσιω λόγους διὰ νὰ σὲ παρηγορήσω! Ἀρχίζει νὰ τρέμη ἡ χεὶρ μου ὅτε ἀσπάζομαι μὲ ἀσπασμὸν ὅμοιον πρὸς τὸν πρῶτον, ὃν σοὶ ἔδωκα. Φίλησον δι' ἐμέ τὸν Ἰραφαῖλ, φίλησον δι' ἐμέ τὴν Ἰουλιάν. Εὐλόγει τα καθ' ἡμέραν καὶ καθ' ἑσπέρας καὶ λέγει εἰς αὐτὰ ὅτι καὶ ἐγὼ τὰ εὐλογῶ. Χαῖρε!»

Ἐλεσινολογῶ τοὺς πτωχοὺς τῆ καρδίας, οὓς ἤθελε κάμει νὰ μειδιάσουν ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ. Ὁ γράφων αὐτὴν περιέμενον ἀπόφασιν καταδικάζουσιν αὐτὸν εἰς θάνατον, ἥτις καὶ ἐξεδόθη τῷ ὄντι. Ὁ βασιλεὺς ὅμως μετέτρεψε τὴν ποινὴν εἰς ἰσόβιον κάθειρξιν ἐν τῷ φοβερωτάτῳ ergastolo. Ἐκεῖ οἱ πολιτικοὶ ἐγκληματῆται συνεχέοντο μὲ τοὺς κοιναὺς κακούργους ἔχοντες τὰ σίδηρα εἰς τοὺς πόδας καὶ δαισιώμενοι ὡς ἐκείνοι. Ταῦτα εἶδεν ὁ κ. Γλάδστων καὶ συνέταξε τὸ περίφημον ἐκεῖνο φυλλάδιον, ἐν ᾧ ἡ τῶν Βουρβόνων Κυβέρνησις ὀνομάζεται ἄνοησις

τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' εἶχε καρδίαν ἀνδρικήν καὶ γενναίαν ὁ Σεττεμβρίνης καὶ ἐνῷ πάντες περιέμενον νὰ ἴδωσιν αὐτὸν ἀπέλιπα καὶ κατεβεβλημένον, αὐτὸς παρηγόρει τοὺς ἄλλους σιδηροδεσμίους καὶ μετέφραζεν ἰταλιστὶ τὸν Λουκιανόν. Ἦσκει ἐν τῇ εἰρκτῇ τὸ ἰταλικόν του ὕφος, ὅπερ μετὰ τοσαύτης λαμπρότητος μετεχειρίσθη βραδύτερον εἰς τὰ Μαθήματα τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ τῆς Νεαπόλεως Πανεπιστημίῳ ὑπηγόρευσε. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τώρα καιρὸς νὰ κρίνωμεν τὸ ὕφος καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σεττεμβρίνη, ὁ εἶος του μᾶς παρέχει ἀκόμη ἰκανὴν ὕλην.

Ἐμεινεν ἐν τῇ εἰρκτῇ μέχρι τοῦ 1859 μετὰ καὶ πεντακοσίαν ἄλλων πολιτικῶν ἐγκληματιῶν. Τόσον πλῆθος καταδικῶν ἐνέβαλλεν εἰς ἀπορίαν τὸν βασιλέα Φερδινάνδον τὸν Β', ὃν ἰκανῶς ἤδη ἐπέεζεν ἡ τε διπλωματικὴ καὶ ἡ δημοσιογραφία. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ὁ βασιλεὺς νὰ ἐξαποστείλῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐπεβίβασθησαν ἀκουσίως ἐπὶ ἀτμοπλοίου συρομένου ὑπὸ πολεμικῆς κορβέττας καὶ ἐπλευσαν πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ! Πολυτρόπως ἔχουσι διηγηθῆ τὰ περὶ τοῦ ταξειδίου τούτου. Ἡμεῖς ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀκριβεστέραν τοῦ πράγματος ἀφήγησιν, γραφείσαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σεττεμβρίνη. Ἐν τῷ ὄρωμ τῶν Γαδεύρων περιέμενε τοὺς καταδικίους πλοῖον ἰστιοφόρον, ὅπερ ἔμελλε νὰ μεταφέρῃ αὐτοὺς ἐκεῖθεν τοῦ Ὀκεανοῦ. Ἀπὸ δεκαπέντε ἤδη ἡμερῶν εὐρίσκοντο ἐν τῷ πλοίῳ τούτῳ, ὅτε ἐζήτησαν τὸν Σεττεμβρίνην νὰ παρουσιασθῇ ἐπὶ τῆς νεαπολιτανικῆς κορβέττας, ἐνθα ἄγγλος τις ἀξιωματικὸς ἤθελε νὰ τῷ ὀμιλήσῃ. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Ἰραφαῖλ, καταταχθεὶς εἰς τὸ ἀγγλικὸν ναυτικόν, ὅστις εἶχεν ἔλθει εἰς τὰ Ἰάδερα ἵνα ἴδῃ τὸν πατέρα. Ἀποχωριζόμενος δὲ ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθη νὰ τῷ εἴπῃ, παρὰ μόνον εἰς τὸ οὓς τὰς λέξεις «δὲν θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀμερικὴν.» Ὁ υἱὸς ἐπανήλθεν εἰς τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον, οἱ καταδικοὶ συνεσωρεύθησαν πάλιν εἰς τὸ ἰστιοφόρον. Ἀλλ' ὁ Σεττεμβρίνης ἐπανέβη ἐκεῖ τὸν υἱὸν τοῦ μετρηφισμένου εἰς ὑπερέτην. Ὁ νεανίας ὑπερέτει πάντας μετὰ πολλῆς προθυμίας—ἦτο τότε εἰκοσιδύο ἐτῶν—ὀμιλῶν πρὸς τοὺς μὲν ἀγγλιστὶ, πρὸς τοὺς ἄλλους ἰσπανιστὶ. Διερχόμενος δὲ πρὸ τοῦ πατρὸς του λέγει αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ «ἀπόψε ὀμιλοῦμεν.» Τὸ ἰστιοφόρον βυμουλοῦμενον ὑπὸ τῆς βασιλικῆς κορβέττας εἶχεν ἀναχθῆ εἰς τὸ πέλαγος. Ὁ πατὴρ καὶ υἱός, ἄγνωστοι πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὸ φαινόμενον, περιέμενον τὴν νύκτα ἵνα κρῖνα συνδιαλεχθῶσι.

—Τί θὰ κάμῃς; ἠρώτησε τὸν υἱὸν του ὁ Σεττεμβρίνης.

—Θὰ σὲ συνοδεύσω ἢ θ' ἀποθάνω μαζί σου. Δὲν θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐκουσίως ἡ

ἀκουσίως ὁ πλοίαρχος θ' ἀναγκασθῆ νὰ στραφῆ πρὸς τὴν Λισβόνναν. Ἔχω δύο πιστόλια καὶ τρεῖς μαχαίρας.

— Σιώπα! Θὰ κάμης ὅτι θὰ σοῦ εἶπῃ ὁ πατήρ σου. Αὐτὸ τὸ ὅποιον λέγεις θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς καὶ αἰσχρὸν καὶ ἐπικίνδυνον. Δός μοι τὰ ὄπλα καὶ ἄς συνομιλήσωμεν.

Ὁ υἱὸς διηγῆθη τότε τὰ πάντα πρὸς τὸν πατέρα, πῶς ἔμαθε τὴν ἀναχώρησιν τῶν καταδίκων, πῶς ἤλθε, κλ.

— Μὲ νομίζουν, λέγει, ἄγγλον γεννηθέντα εἰς τὴν Ἀβάναν· μὲ ὀνομάζουσι Ζαίμης. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν δὲν θὰ υπάγωμεν· δεκαετῆ δεινὰ σὲ κατέβαλον, ἡ ἐποχὴ εἶνε ἀκατάλληλος, οἱ ἡμίσεις θὰ ἀπέθνησκον καθ' ὁδόν.

Μόλις ἀπεμακρύνθη ἡ κορβέττα, ὁ Ῥαφαὴλ ἐφόρεσε τὴν στολὴν του καὶ παρουσιάσθη μετ' ἄλλων πρὸς τὸν πλοίαρχον. Προσεπάθησε νὰ πείσῃ αὐτὸν ὅτι τὸ ἔργον ὅπερ ἔκαμνεν ἦτο ὄχι μόνον ἄσχημον καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ καὶ παράνομον, καὶ ὅτι θὰ ἐβιάζετο ἴσως ποτὲ νὰ δώσῃ δι' αὐτὸ λόγον ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῆς πατρίδος του. Τὸ πλοῖον ἦτο ἀμερικανικὸν ἀλλ' ὁ πλοίαρχος δὲν εἶχε σπουδάσει νομικὰ καὶ ἤθελε χρῆματα. Ἐξήκολούθει τὸν δρόμον του. Οἱ ἐπιβάται ἤρχισαν νὰ ταρασσῶνται καὶ νὰ συζητῶσι. Ὁ Ῥαφαὴλ ἐζήτησε τὰ ὄπλα του, ὁ Σεπτεμβρίνης δὲν τὰ ἔδιδε. Ἐν τῇ ταραχῇ ταύτῃ ἔπεσε κατὰ γῆς ἓν καψύλιον καὶ ἐκρότησεν. Ὁ πλοίαρχος φοβηθεὶς μὴ τυχῶν πάντες ἦσαν ὠπλισμένοι καὶ οἱ ἐξήκοντα ἔξ, ἔπλευσε πρὸς τὴν Ἰρλάνδαν καὶ μετὰ 14 ἡμερῶν διάπλου ἀπεβίβασεν αὐτοὺς εἰς Κούινστοουν, εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Κόρκ.

Ἐννοεῖται ὅτι τὰ θύματα τῆς νεαπολιτανικῆς τυραννίας ἐγένοντο δεκτὰ μετ' ἀλαλαγμῶν χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἦσαν τότε αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἔτους 1859. Μετὰ ἓν ἔτος, τὸ ἡμισυ τῆς Ἰταλίας ἦτο ἐλεύθερον. Τῷ 1860 ὁ Σεπτεμβρίνης διωρίσθη παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ Μαριάνη καθηγητῆς τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βονωνίας. Ἀλλὰ δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ ἀναβῆ εἰς τὴν ἔδραν του. Τὰ γεγονότα ἔτρεχον τότε καὶ ταχύτερον ἐπιπτον οἱ θρόνοι ἢ συνεγράφοντο οἱ εἰσιτήριοι λόγοι. Ὁ Γαριβάλδης ἤλαυσε βήμασι γίγαντος ἀπὸ Μαρσάλας εἰς Νεάπολιν σκουπίζων πρὸ αὐτοῦ τὴν ἀσθενῆ στρατιὰν Φραγκίσκου τοῦ Β'. Ἡ Νεάπολις ἤθελε νὰ χειροτονήσῃ τὸν Σεπτεμβρίνην Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων, ἀλλ' ἐκεῖνος μειδιῶν ἠρνήθη νὰ δεχθῆ τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο. «Δὲν ἠξέρω τί πρόκειται νὰ κάμῃ», ἔλεγε. Ἐγένετο μόνον ἀμισθὸς σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, βραδύτερον διωρίσθη Γενικὸς Ἐπιθεωρητῆς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ βοηθὸς τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Ἀλλὰ τὰς

θέσεις ταύτας κατήργησε τῷ 1861 ἡ διοικητικὴ ἀφομοίωσις. Οὐδέποτε παρεπονήθη διὰ τοῦτο ὁ Σεπτεμβρίνης, οὐδέποτε ἐζήτησε νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ τὸ ἔθνος του δι' ὅσα τὸ καθῆκόν του ἐκτελῶν ὑπέφερε. Ἦρκειτο εἰς τὸ νὰ παραδίδῃ τὴν Ἰταλικὴν φιλολογίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Νεαπόλεως. Ἀφοῦ συνετέλεσεν εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς μιᾶς Ἰταλίας τοῦ παρόντος, ἠρέσκετο παρασκευάζων τὴν Ἰταλίαν τοῦ μέλλοντος διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς φιλότιτης του νεολαίας. Ἦτο εὐχαριστημένος, τὰ ὄνειρά του εἶχον πληρωθῆ καὶ πλέον μάλιστα ἢ ὅσον προσεδόκα. Βραδύτερον διωρίσθη πρῦτανις καὶ γερουσιαστῆς (1873), αἵτινες θέσεις εἶνε ἀμισθοὶ ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἀπέθανε, νεάζων πάντοτε καὶ ἀκάματος, εἰς τὸ γραφεῖόν του τῇ 3 Νοεμβρίου 1876 ἔτ. ν. Ἀπέθανεν ὡς ἔζησε. Ἐξ ὄλων τῶν ὀνομάτων διὰ τὰ ὅποια καυχᾶται ἡ Ἰταλία, δὲν ὑπάρχει ἴσως ἐνδοξότερον τοῦ ἰδικοῦ του, δὲν ὑπάρχει ἐντιμότερον. MARC MONNIER.

Ἡ πραγματεία, ἥς μετάρραξιν, διεσκευασμένην ἐνιαχοῦ, ἐφεξῆς δημοσιεύομεν, ἀνήκει εἰς τὴν σειράν τῶν ἐπὶ τῆς περὶ τῆς ἐν Γαλλίᾳ δυναστείας γενομένων χάριν τοῦ λαοῦ δημοσίων διαλέξεων ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αυτοκρατείας Εὐγενίας, ἐγράφη ἐξ ὑποῦ τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Γουνδελέτ. Σ. τ. Δ.

Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΝ Τῷ ΠΡΑΚΤΙΚῷ ΒΙῳ

Θὰ ὀμιλήσω σήμερον περὶ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ. Ἀποκλείω τὸ μέρος τὸ κυρίως ἐπιστημονικόν.

Πᾶσα ἐπιστήμη περιλαμβάνει μὲν ἓν μέρος, ὅπερ δὲν ἐνδιαφέρει εἰμὴ τοὺς εἰδικῶς περὶ αὐτὴν ἀσχολουμένους, τοὺς θέλοντας κατὰ βᾶθος νὰ σπουδάσωσι περὶ αὐτὴν, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ γενικὰς τινὰς γνώσεις, αἵτινες προκαλοῦσι τὴν ἡμετέραν σκέψιν ἐν τῷ βίῳ τῷ καθημερινῷ καὶ αἵτινες εἶνε ἀναπόφευκτοι εἰς πάντα ἄνθρωπον. Περὶ τῶν γενικότητων τούτων τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας θὰ ὀμιλήσωμεν, ἕκαστος δὲ, εἶμαι βέβαιος, θὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα αὐτὰ τὰ ἴδια πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων πολλάκις τῷ ἔτυχε νὰ σκεφθῆ καθ' ἑαυτὸν.

Ἐπάρχει τις λ. χ., ὅστις νὰ μὴ ἀνέγνωσεν ἅπαξ τοῦλάχιστον ἐν τῷ βίῳ του μὴν ἐφημερίδα; Εἰς τὴν ἐφημερίδα ὑπάρχει ἓν μέρος πολιτικόν, τὸ ὅποιον, ἂν θέλητε, ἀφίνομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἓν ἄλλο μέρος μὴ ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν πολιτικὴν. Ἐν αὐτῷ ἀνακινουῦνται ζητήματα, τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουσι πάντας ἡμᾶς, ἐπὶ τῶν ὁποίων σκεπτόμεθα, τὰ ὅποια ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῆς κοινωνίας διάταξιν.

Ὅταν παρτηρῶμεν τὸν περὶ ἡμᾶς κόσμον, βλέπομεν ὅτι τὰ πάντα διέπονται ὑπὸ ὀρισμέ-